

ВПЛИВ МОТИВІВ НА ЯКІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Успішність діяльності може визначатися як зовнішніми умовами, у яких вона протікає, так і суб'єктивними факторами, які можуть заважати або сприяти продуктивному вирішенню професійних завдань. При цьому суб'єктивну сторону становить багатофакторна структура властивостей людини як індивіда, особистостей і суб'єкта діяльності, основним з яких є професійна спрямованість.

Вивчення впливу мотивів на ефективність діяльності почалося ще на початку ХХ століття у зв'язку з дослідженням впливу різної по силі стимуляції на рівень активності, силу емоційної реакції й ефективність навчання. У ході досліджень (Р.Йеркс, Дж.Додсон) були виявлені закономірності, що одержали назву закону Йеркса-Додсона, що встановлює залежність ефективності діяльності від сили мотиву [5, 53]. З нього виходить, що чим вище сила мотивації, тим вище результативність діяльності. До цього необхідно додати те, що слабкий мотив, зустрівши на своєму шляху перешкоду, вгасає, поступаючись місцем конкуруючим мотивам, і навпаки, сильний мотив, зіткнувшись із перешкодою, посилюється, залучаючи для її подолання всі доступні резерви. Однак треба мати на увазі, що прямий зв'язок ефективності діяльності й сили мотивації зберігається до певної межі. При досягненні результатів, якщо сила мотивації продовжує збільшуватися, ефективність діяльності починає падати.

Досить докладну теоретичну розробку зв'язку між силою мотивації і якістю досягнень здійснив Дж.Аткінсон [1]. Він відзначає, що максимальна ефективність відповідає не максимальній, а оптимальній силі мотивації, при цьому для кожної діяльності існують свої

недомотивація й перемотивація, що негативно позначаються на її ефективності. Для дослідження проблеми мотивації принциповим є положення Дж.Аткінсона про те, що сила мотивації й тим самим ефективність вирішення завдання є результатом взаємодії трьох незалежних величин, а саме особистості (мотив), завдання (суб'єктивна ймовірність успіху) і ситуації (привабливість результатів успіху або невдачі, наприклад, досягнення більш високої мети, висока оцінка іншими людьми та ін.). При цьому якщо ситуація значуща для людини, то певну роль грає й сила відповідного зовнішнього мотиву. Таким чином, ефективність професійної діяльності, поряд з кількісною характеристикою мотивації (сильна - слабка), обумовлена і її якісною (змістовною) характеристикою, за принципом внутрішньої й зовнішньої (обумовленою зовнішніми факторами, стимулами) мотивації. Якщо для фахівця професійна діяльність значуща сама по собі, він одержує від неї задоволення, прагне самореалізуватися саме в ній, то правомірно вести мову про наявність у нього внутрішньої мотивації. Якщо ж професійна діяльність збуджується мотивами заробітку, престижу, необхідності, нормативного розпорядження та ін., то мова йде про зовнішню мотивацію (зовнішні стимули).

Інтегративним показником відношення до професії є задоволеність її людиною. На думку ряду авторів він цілком необхідний і надзвичайно важливий саме як узагальнена характеристика. Низька задоволеність професією в більшості випадків стає причиною плинності кадрів, а вона у свою чергу приводить до негативних економічних наслідків. Крім того, від задоволеності обраною професією в чималому ступені залежить і психічне здоров'я людини. Задоволеність є індивідуально-психологічною характеристикою. Вона багато в чому визначається такими особистісними якостями суб'єкта трудової діяльності, як рівень домагань, професійна компетентність, працездатність та ін.

Задоволеність працею як особистісна характеристика формується в процесі оволодіння професійними й комунікативними вміннями й навичками при адаптації особистості до умов професійної діяльності колективу, удосконалюванні особистості в професійній і комунікативній діяльності, навчанні інших і формуванні в них позитивного відношення до праці. Задоволеність працею багатокomпонентна по своїй природі. Вона включає задоволеність спеціальністю, умовами праці, її організацією, заробітком, можливостями професійного й службового росту, взаєминами зі членами колективу й адміністрацією та ін.

Таким чином, правомірно зробити висновок, що умовою ефективності професійної діяльності сучасного фахівця є наявність у нього мотивації, у якій ведучими є внутрішні мотиви. Сформованість такої структури мотивації впливає на стиль професійної діяльності, визначає відношення випускника ВНЗ до своєї професії, задоволеність нею, прагнення до вдосконалювання, досягненню професійної майстерності. Останнє, у значній мірі, впливають на досягнення як кінцевих, так і проміжних цілей професійної діяльності.

Література:

1. Atkinson J.W., Raynor J.O. Motivation and Achievement. - Washington, 1994.
2. Д'яченко М.І, Кандибович Л.А. Психология высшей школы. - Минск: БГУ, 1988.- 320 с.
3. Колесников Л.Ф., Турченко В.Н., Борисова Л.Г. Эффективность образования. М.: Педагогика, 1991. - 140 с.
4. Кузьмина Н.В., Реан А.А. Профессионализм педагогической деятельности. - СПб.: Акме, 1993. - 148 с.
5. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность. - М.: Педагогика, 1986. - 408 с.

Влияние мотивов на качество профессиональной деятельности

Аннотация: Статья посвящена изучению влияния мотивов на эффективность профессиональной деятельности. Для изучения проблемы мотивации важна сила мотивации и взаимодействие трех величин, а именно личности (мотив), задания (субъективная вероятность успеха) и ситуации (перспектива результатов успеха или неудачи). Условием эффективности профессиональной деятельности современного специалиста есть наличие у него мотивации, в которой ведущими являются внутренние мотивы.

Ключевые слова: мотивация, мотив, эффективность, профессиональная деятельность, успех.

Вплив мотивів на якість професійної діяльності

Анотація: Стаття присвячена вивченню впливу мотивів на ефективність професійної діяльності. Для дослідження проблеми мотивації принципним є сила мотивації й взаємодія трьох величин, а саме особистості (мотив), завдання (суб'єктивна ймовірність успіху) і ситуації (привабливість результатів успіху або невдачі). Умовою ефективності професійної діяльності сучасного фахівця є наявність у нього мотивації, у якій ведучими є внутрішні мотиви.

Ключові слова: мотивація, мотив, ефективність, професійна діяльність, успіх.

Influence of reasons on quality of professional activity

Summary. The article deals with study of influence of reasons on efficiency of professional activity. For research of problem of motivation are fundamental orce of motivation and co-operation of three aspects, namely personalities (reason), tasks (subjective probability of success) and situations (attractiveness of results of success or failure). The condition of efficiency of professional activity of advanced specialist is presence of motivation, where the key factors are internal reasons.

Keywords: motivation, reason, efficiency, professional activity, success.